

viden om de Vilkaar, der var til Stede, da Arbejderne dannede deres Arbejdsløsheds-kasser, et Indblik i de Forhold og Følelser hos Arbejderne, der førte til Arbejdsløsheds-kasserne. Jeg kan tale med om de Ting, for jeg var Medstifter af en af de første, ikke den allerførste, men en af de første Arbejdsløsheds-kasser her i Landet og stod i en Aarrække i Spidsen for Ledelsen saavel af Kassen som af det Forbund, jeg tilhørte.

Tanken om at sikre sig mod Arbejdsløshed voksede mellem Arbejderne i Aarene fra 1885 til 90. Indtil 1890 er jeg tilbøjelig til at tro, at der neppe var mere end en, to eller tre Arbejdsløsheds-kasser; muligvis er dette Tal ikke absolut rigtigt, men Forholdet var i alt Fald i det væsentlige saaledes. Hvad var nu Aarsagerne til, at Stemningen indenfor Arbejderne for Oprettelsen af Arbejdsløsheds-kasser voksede? Denne Stemning kom simpelt hen af Frygter for de arbejdsløse. Saa godt som alle ældre Arbejdere, der har staaet omkring paa Arbejdspladserne som Lønarbejdere, kender den Følelse, der gjorde sig gældende, saa snart en arbejdsløs viste sig paa Værkstedet. Der var altid en Del Arbejdere, som rystede af Frygt for at blive afskediget; thi en arbejdsløs, der mødte og tilbød sig paa Arbejdspladsen, betød altid en billigere Arbejdskraft. Der er i Tusindtal af Arbejdere, som i de Aar blev arbejdsløse paa den Konto; en billigere tilbød sig, en anden røg ud! Man vilde altsaa fra Arbejdernes Side betale sig fri for Frygten for de arbejdsløses Konkurrence; men man vilde en Ting til, man vilde ogsaa fri de arbejdsløse for det uværdige Tiggeri, som fandt Sted omkring paa Værkstederne. I de Tider kendte man mellem Arbejderne ikke til andet, end at naar de blev arbejdsløse, maatte de tigge sig Føden til, forudsat at de ikke gik til Fattigvæsenet. Det er uimodsagt sagt i dette Ting, at paa en meget stor Arbejdsplads var Forholdet dette, at Arbejderne, saa snart de blev sendt hjem i en eller to Dage, fordi der ikke var Arbejde til dem, gik op til Fattigforstanderen og fik deres Daler, deres 2 Kr., og da efterhaanden Fagforeningerne voksede og fik Indflydelse, betragtede en Del Arbejdere det næsten som et Indgreb i deres helligste Menneskerettigheder, naar en Mand, som stod i Spidsen for Fagforeningen, kom og sagde: Hvad er det, du foretager dig? Du gaar op og faar Fattighjælp!

Naar Arbejderne stiftede deres Arbejdsløsheds-kasser, var Formaalet altsaa et dobbelt: de vilde værgе sig mod at blive

trykket dybere ned i Skidtet, end de var — det havde de dog Begreb om —, og de vilde fritage deres arbejdsløse Kammerater for at rende rundt og tigge deres Føde mellem Kammeraterne paa Værkstederne.

Saa voksede der i Aarene indtil 1890 den Opfattelse frem mellem Arbejderne, som kan udtrykkes i Ordene: Arbejder! Vær dig selv! Der var nogle Arbejdere, der mente, man skulde gaa saa vidt at sige: Arbejder! Vær dig selv nok! Jeg skal nærmere forklare, hvori Forskellen bestod mellem disse to Standpunkter. Der var dem, som blot vilde have, at Arbejderen skulde vise det øvrige Samfund, at han vilde yde den Hjælp til Selvhjælp, som i de Aar var Løsenet paa alle Omraader. Der var andre indenfor Arbejderklassen, som mente — det var i de Aar, da Ibsens „Per Gynt“ drøftedes stærkt —, at Arbejderne skulde ogsaa være sig selv nok, og jeg hørte til dem, der i de Tider mente, at Arbejderne skulde være sig selv nok. Dersom jeg var blevet ved med at deltage i Ledelsen af Arbejderorganisationerne, er jeg ikke saa ganske sikker paa, at jeg efter Loven af 1907 frivillig vilde have været med til at søge Anerkendelse for Arbejdsløsheds-kasserne. Jeg er tilbøjelig til at tro, jeg havde sagt Nej, saa længe jeg kunde, ligesom jeg indenfor det Fag, jeg tilhørte, altid sagde Nej til Minimalen, hvad jeg ogsaa var temmelig ene om. Dersom Arbejderne ikke efter Loven af 1907 havde ladet deres Arbejdsløsheds-kasser anerkende, havde de heller ikke behøvet at finde sig i alle de Indskrænkninger i deres Bevægelsesfrihed og Ret til at være sig selv og være sig selv nok, som de har maattet underkaste sig, lige fra Loven første Gang kom til Revision.

Stemningen mellem Arbejderne med Henblik paa, hvorfor de skulde oprette deres Arbejdsløsheds-kasser, voksede sig gennem 90erne op til Aarhundredskiftet saa stærk, at der blev Arbejdsløsheds-kasser i en Række Fag, og det er ganske interessant nu at erindre, at henimod Aarhundredets Slutning begyndte denne Selvhjælpsevirkning at vække Højres Opmærksomhed. Fra det daværende Højre traadte enkelte Mænd frem og talte rosende Ord om denne Selvhjælpsevirkning, som Arbejderne udførte, og det var ganske sikkert hæderligt ment fra de Højremænds Side, der saaledes talte Arbejdernes Sag og erkendte, at den Beklagelse, der var kommet til Orde mellem Arbejderne om, at Ryrden blev dem for stor, var berettiget. Nu ved jeg ikke, om